

Monika Kučerová
ateliér Intermediální tvorby II.
hodnocení diplomové práce

Monika k nám přišla z ateliéru sochy Tomáše Hlaviny a Jimeny Mendozy. Ještě předtím absolvovala magisterské studium dějin umění na Masarykově Univerzitě v Brně. Je rovněž zručnou grafickou designérkou. V tomto směru má za sebou několik úspěšných realizací – grafickou úpravu knih a design mnoha plakátů školních akcí AVU. Zájem o grafiku intenzivně rozvíjela i studiem klasických grafických technik v dílnách. Na základě fascinace estetikou knižních obálek, vznikla série tisků, kterou prezentovala v rámci svých materiálových výzkumů. Obálky knih jsou v běžném hodnocení svázané s obsahem knih. Monika se snažila je z tohoto svázání vymanit a ukázat jejich hodnotu jako svébytného obrazu.

Krom toho do ateliéru přinesla zájem o práci s materiálem. U Moniky je přesnější říct, že je to práce “v” materiálu a i díky tomu dokáže objevovat nové obsahy a významy. Její uvažování je silně zakotvené v teorii, tu ale reflektuje právě skrze materiálové experimenty. Pozorovali jsme, jak začínají ve skicích, ale rozvíjejí se v dialogu s technologickými postupy. V některých případech jde o ohledání intimnějších světů, které jsou zdrojem hlubšího sebepoznání. V každém ohledu jsou to procesy, které pro Moniku hrají důležitou roli. Stává se, že se v jejich průběhu vytratí potřeba k dokončení obrazu, který stál na počátku. Nebo se původní plán několikrát radikálně modifikuje. Jelikož jsou Moničiny materiálové dialogy (keramika, sklo, kámen, vosk...) do velké míry procesy introvertní, jejich charakter se dá sdílet s okolím jenom částečně. V momentě, kdy se potřeba pro vznik finálního “artefaktu” vytratí, zůstane divákovi jen zprostředkovaný zážitek – autorčin popis procesů poznání. Možnost zažít svůj vlastní dialog je ale výrazně ovlivněna nejednoznačností a záměrnou nedotažeností plánu. Cítíme, že tento přístup k tvůrčí práci je přirozenější pro pedagogickou sféru. Naopak vlastní tvůrčí práce je zdrojem sebepoznání, jejíž výsledky chce autor či autorka sdílet. Monika často nakonec sama zpochybní potřebu vytvářet autonomní světy, které se ve fázi dokončení “vymknou” z pod kontroly, žijí si svým životem a stanou se zdrojem cizích zážitků.

Paralelně s materiálovými dialogy diplomantku zajímá i veřejný prostor. Vyzkoušela si spolupráci se studujícími z ateliéru Architektura na AVU, kde společně pracovali na zadání nové lávky propojující pražské ostrovy (spolupráce s Vojtěchem Beranem, 2019). O dva roky později se ve stejném autorském složení zúčastnili také soutěže na revitalizaci parku v Podviní. Monika zde reagovala na existující vodní plochu, pro kterou navrhla kompozici kinetických plovoucích ostrůvků. Její realizace a návrhy projektů do veřejného prostoru v sobě nesou velkou dávku respektu vůči místu. Její intervence nejsou zbytečně spektakulární, ale výstižně upozorňují na existující hodnoty a kvality místa.

V diplomovém ročníku Monika sérií objektů a videem de facto sumarizuje svůj přirozený zájem o pedagogiku. Původně se objekty měly instalovat do výukové místnosti a prvotní skici tvořily jakousi novou scénografii učebny. Diplomantka se vyhýbá zařazení do kategorie “institucionální kritika” a její komentáře jsou motivovány širším zájmem o inkluzivní model vzdělávání. Na začátku akademického roku iniciovala skrze manifest¹ výstavní projekt v rámci festivalu

¹ „Ztratit se, nevědět, vyčkávat a selhávat. // Ne všechny chyby a selhání jsou pouhým mezistupněm kýženého výsledku. Mohou být také výchozím bodem, postojem, který je hodnotný sám o sobě. // Zahrnout do své tvorby i zdánlivě neúspěšné procesy a prvky, které jsou také výpovědí. Ztratit či záměrně ztratit svůj dosavadní směr a najít nové dno, vystavit slepou uličku a udělat z ní hlavní třídu. // Vyzdvihnout to, co se jeví pochybením, tápáním, hrubě nepovedeným produktem, který selhává ve svém účelu – být uměleckým dílem. Anebo jen mazávat a

“Pokoje”. Skupina studujících společně tematizovala “selhávání” a “chybování”, jako důležitý emancipační a tvůrčí nástroj.

Součástí finální prezentace diplomové práce je několik instalací a video. V přednáškové místnosti, která je symbolem klasické frontální výuky prezentuje autorský textový editor, který v závislosti na psaném slovu mění barvu pracovního pozadí. Vizuálně působivá aplikace je promítána na speciální plátno – propustnou membránu, která sdělení fragmentuje a narušuje jeho celistvost. I celá situace promítání převrací domnělou logiku místnosti. Monika dokázala najít konstelaci, která je zároveň místně specifická – vychází z dispozic prostoru, ale zároveň převrací jeho logiku a ukazuje jej zcela jinak. Instalace materializuje Moničino tázání se po zavedených konformních způsobech pedagogické praxe.

Video „Zčistajasna“ se formálně pohybuje někde mezi behind the scenes videi, tutoriály či kamerovými testy. Selhávání je zde tematizováno opakováním z větší části neúspěšných pokusů. Jedná se vlastně o reenactment nehody – momentu šlápnutí na hrábě, které se rázem vymrští. Divákovi se tak nutně vybaví žánr slapstick comedy, ve kterém tomuto nadužívanému motivu konkuruje snad už jen uklouznutí po banánové slupce. V tomto případě je ale vše posunuto do modelové situace – měřítko je přizpůsobeno velikosti fingerboardu. Díváme se tak na miniaturní model hrábí, na kterém jsou (záměrně) neuměle připevněny různé typy brýlí či očí. Ty jakoby se po sešlápnutí hrábí nenasazovaly aktérovi, ale divákovi videa. Akce tudíž nepůsobí komicky ani hroživě. Tím hlavním vyzněním videa nakonec je, že bez opakovaných neúspěšných pokusů se nedostaví výsledek a že i něco jako nehoda nám může přinést kýženou změnu pohledu na svět. Posun do modelové situace také dobře opodstatňuje užití jinak velmi prostých a jak už bylo řečeno, nadužívaných motivů, které se nám v tomto případě vyjevují v jiném, až experimentálním světle (často zapomínáme na to, že vědecké experimenty z větší části odsouzeny k selhání). Diplomantka s médiem videa dlouhodobě nikdy nepracovala. Většinou se diplomující snažíme od výrazných mediálních úskoků v diplomové práci odradit. V případě Moniky Kučerové šlo ale o cílené rozhodnutí nechat vést své přemýšlení děláním a bylo tak na místě vyzkoušet si i práci v médiu, se kterým velké zkušenosti nemá. Z našeho pohledu to byl pokus úspěšný, a to i díky rozumnému okleštění formálních prvků videa na minimum (statická kamera, 2 typy záběrů, nekonečné pozadí, jednoduché svícení, nekomplikovaná střihová skladba, vyloučení kontaktního zvuku atd.). Je to jeden z funkčních střípků mozaiky, která diplomovou práci tvoří.

I další situace / objekty tvořící diplomovou práci postihují z různých úhlů paradox neprostupnosti a inkluze nejen ve vzdělávání. Diplomantka se sama věnuje práci s dětskými skupinami. Vědomí obezřetnosti vůči bytostem doposud nepopsanými institutem školy je pro ni i profesní otázkou. Respekt pro chybování, omyly a právo selhávat jsou s předáváním znalostí přirozeně spojeny. Diplomantka si všímá, kdy tato tolerance mizí nebo je vytlačována pragmatičností. I ve svých předcházejících objektech a instalacích, víc, než na výsledný artefakt kladla diplomantka důraz na proces objevování. Neočekávaná vybočení, selhání, odchýlení se od původního záměru jsou autorce vlastní. Programově s nimi pracuje a představují pro ni “poslední ostrov svobody” v kulturním prostředí, které je determinováno vzdělávacími a kulturními institucemi.

potlačovat automaticky ceněné a žádoucí, nabourávat vše efektivní. A potom znovu a o to víc ocenit chuť něco dělat, i bez ohledu na „Umění“. // Vymežit si znovu svou instituci: ne jako prostor, kde se musí každá nejistota vytěžit a vystavit, ale jako prostor, kde se může beztrápně projevit i deziluze či nechuť podílet se na umělecké produkci, které vedou ke svobodě zůstat ve stavu hledání. Kam jinde se uchýlit, když probíhají změny, ale ještě se nezná nové řešení? // Ateliér radosti z chyb je místo nevědění. / Ateliér RzCH je autonomní prostor, kde se může rozhodnout tvořit kdokoli, kdykoli to potřebuje. / Ateliér RzCH se otvírá vždy, když někdo vytáhne vaše díla z kontejneru a vystaví si je jako nečekaný zázrak.“

Diplomantčiny multimediální realizace tvoří rozptýlený celek, který reflektuje její přemýšlení o tom, co formuje naše osobnosti. Své vize šifruje výrazným osobním klíčem a je na publiku, jestli šifru prolomí – akceptuje, anebo si najde vlastní dostatečně obohacující interpretaci. Klade si komplikované otázky o tom, kdo, kdy a kde má právo nám radit, pomáhat. Proč při dospívání ve vzdělávacích institucích mizí hra, vtip a často i radost. Ptá se po tom, kde je v pedagogice a lidských vztazích hranice mezi autoritativním omezováním a přátelským vedením. Záměrně sama nabízí spíše neurčité odpovědi. Někdy je těžké porozumět, jaký cíl Monika vlastně sleduje, protože ten se v průběhu hry často mění. V této strategii je diplomantka konzistentní už několik let a předkládaný celek dokazuje, že je schopna v tomto osobnostním nastavení dotahovat své vize do přesvědčivé a prezentovatelné formy. Věříme, že jí její poslední rok studia přinesl zajímavé zkušenosti, které sama v kontaktu s mladými lidmi dál využije.

Navrhovaná známka VÝBORNĚ

expose
a dead
end and
make it
a main
street

A space where
disillusionment or
reluctance to participate
in (artistic) production
can manifest itself,
leading to the freedom
to remain in a state of
exploration. Where else
to go when the current
situation is in flux and
we don't know all the
solutions yet?

Highlight what appears to
be a mistake, a blunder,
an unsuccessful product
that fails in its purpose
— to be a work of art.

Erase and suppress what
tends to be automatically
valued and desirable,
undermine everything
effective.